

29/03/2017

JAARVERSLAG 2015/2016

ONAFHANKELIJKE KLACHTENCOMMISSIE POLITIE EENHEID DEN HAAG

Voorwoord

De jaren 2015 en 2016 markeren een aanzienlijke vernieuwing van de samenstelling van de klachtencommissie en ook het einde van een periode waarin voor de kenner de bloedgroepen van de (voormalige) klachtencommissies Haaglanden en Hollands Midden nog zichtbaar zijn. Met het vertrek van de twee laatste uit Hollands Midden afkomstige leden en het aantreden van maar liefst vier nieuwe leden bestaat de commissie per 1 januari 2017 voor de helft uit leden die de oude situatie niet hebben meegemaakt.

Het is al eerder opgemerkt, maar mag hier nog eens worden herhaald, dat de samenvoeging en de voortgang van de commissie daarna vlekkeloos en in uitstekende harmonie is verlopen en dat de leden elkaar probleemloos in de samenwerking hebben gevonden.

Sloeg de commissie de scherpe toename van het aantal klachten in de jaren 2014 en 2015 bij wijze van spreken op het hart, de bijna even spectaculaire terugloop van klachten in 2016 zorgde al gauw voor meer rust. Daarnaast konden als gevolg van deze ontwikkeling achterstanden met voortvarendheid worden ingehaald. Mocht zich in 2017 toch weer een nieuwe stroom klachten voordoen, dan is de commissie daarvoor klaar.

Van belang is ook dat aan een verbetering van de klachtbehandeling in de eerste fase wordt gewerkt. Dat zou ertoe moeten leiden dat minder klachten bij de commissie terechtkomen en dat, als klagers hun zaak toch aan de commissie wil voorleggen, een beter dossier wordt aangeleverd.

Mr. W.F. Korthals Altes
voorzitter

Inleiding

1.1. Leden

Voorzitter:	de heer mr. W.F. Korthals Altes, rechter
Vicevoorzitter:	mevrouw C.C.W. Moolenburgh-Pieper, arts, huisarts (lid tot 1-1-2017)
Lid:	de heer W.A.M. Collignon, voormalig politiecommissaris
Lid:	de heer mr. R.B. Gelens, directeur ROC Midden Nederland Zorg & Welzijn (lid per 1-1-2016)
Lid:	mevrouw mr. drs. M.M. de Jonge, jurist en psycholoog (lid per 1-10-2016)
Lid:	de heer mr. C. Krijger, advocaat en rechter plv.
Lid:	mevrouw G.W. Lachmon, bedrijfsanalist
Lid:	de heer A.J.Peekestok, voormalig gemeentesecretaris (lid tot 1-10-2016)
Lid:	de heer drs. A.C.J. Schrama, orthopedagoog (lid tot 1-1-2017)
Lid:	mevrouw mr. drs. V.M.L. Sebel, medewerker wetenschappelijk bureau Hoge Raad en secretaris Adviescommissie afgesloten strafzaken (lid per 1-10-2016)
Lid:	de heer mr. R. Terpstra, rechter (lid tot 1-10-2016)

1.2. Werkzaamheden

De commissie heeft 2015 en in 2016 tweemaal plenair per jaar vergaderd.

In 2015 zijn **123** zaken en in 2016 **74** zaken op hoorzitting geweest. De commissie had zitting volgens een vastgesteld rooster in wisselende samenstelling.

De commissie heeft in 2015 **93** adviezen en in 2016 **118** adviezen aan de politiechef uitgebracht. In dit laatste aantal zitten ook klachten verwerkt die in 2015 waren ingediend, maar nog niet afgehandeld. De politiechef is in 2015 in **geén** geval en in 2016 in **drie** gevallen afgeweken van het door de commissie uitgebrachte advies.

2.1. Totaaloverzicht

Totalen	aantal	subtotaal
Openstaand 31-12-2015	70	
Ontvangen 2016	92	162
Niet in behandeling genomen	-	-
Afgehandeld tweede fase	114	48
Openstaand 31-12-2016	48	

- Het aantal nog openstaande klachten betreft tevens de 19 klachten ingediend door Popescu Advocaten en 5 van vDijk Advocatuur.

2.2. Meest voorkomende klachtrubrieken afgehandeld in 2016

	Hoofdrubriek	Subrubriek	Aantal klachtelementen
1	Politieoptreden	Bejegening/houding/gedrag	57
2	Politieoptreden	Onjuiste actie	39
3	Bevoegdheden	Vrijheidsbeneming	25
4	Geweld	Fysiek	23
5	Dienstverlening	Opnemen aangifte/klacht	13

Klachtbehandeling in de eenheid Den Haag

De commissie heeft met genoegen vastgesteld dat de sterk stijgende tendens in 2014 in het aantal verzoeken om een behandeling in de tweede fase van een klacht over politieoptreden zich sinds 2015 niet heeft doorgezet. De werklust die die stijging in 2015 meebracht, is dan ook verminderd. Klagers en betrokken politieambtenaren behoeften mede daardoor steeds minder lang op het advies van de commissie en de beslissing van de politiechef te wachten.

De commissie kraakte in 2014 en 2015 kritische noten over de kwaliteit van de haar aangeleverde klachtdossiers, samengesteld tijdens de eerste aanleg. De commissie heeft vastgesteld dat de eenheid deze zorg voortvarend ter hand heeft genomen. Zowel de inrichting van het klachtproces in eerste aanleg, als externe scholing en interne begeleiding van klachtbehandelaars, beginnen hun vruchten af te werpen.

Eén onderdeel van klachtbehandeling in eerste aanleg blijft niettemin moeizaam. Bemiddelingsgesprekken vormen geregeld geen vast en verplichtend onderdeel. Het lijkt erop dat, wanneer standpunten in een klachtonderzoek tegenover elkaar staan, de klachtbehandelaar geneigd is geen bemiddelingsgesprek aan te bieden. Ook komt het voor dat een bemiddelingsgesprek buiten aanwezigheid van de beklagde politieambtenaar wordt gehouden. Voor klager kan dit een grond zijn de weg naar de commissie te kiezen, omdat hij het gesprek dan als ondermaats en niet-objectief ervaart.

De commissie vindt dat een bemiddelingsgesprek een vast onderdeel van de behandeling in eerste aanleg moet zijn. Daarbij kan ook van klager worden verlangd dat hij hieraan meewerkt. Vrijblijvendheid past niet in klachtbehandeling. De commissie pleit er dan ook voor de mediërende, objectieve rol van de klachtbehandelaar verder te ontwikkelen. Dit geldt zeker in gevallen de weigering van klager aan een bemiddeling mee te werken als gevolg van eerdere confrontaties met de politie goed voorstelbaar is.

Niettemin mag ook aan de kant van de klager geen vrijblijvendheid bestaan. Niet zelden bleef een bemiddelingsgesprek achterwege, omdat men er geen zin in had, belangrijker zaken aan het hoofd had of het, zonder nadere motivatie, niet zag zitten. De commissie wil benadrukken hoe belangrijk een actieve inbreng van klagers is. Deelnemen van klager en beklagde aan een bemiddelingsgesprek is voorwaardelijk voor het slagen van klachtbehandeling en daarmee voor het beoogde herstel van vertrouwen. En als een klager dan toch blijft weigeren aan een bemiddelingsgesprek deel te nemen, mag in ieder geval worden verwacht dat hij meewerkt aan het intakegesprek, ter vaststelling van de klachtelementen en ter completering van het dossier. De commissie staat achter het beleid van de politiechef klachten waar (zelfs) dit achterwege blijft, niet in behandeling te nemen.

De commissie vraagt verder nogmaals aandacht voor de plicht van de politieambtenaar, daartoe uitgenodigd, te verschijnen op een hoorzitting, bij voorkeur in aanwezigheid van iemand ter ondersteuning, bijvoorbeeld een leidinggevende. Niet ingaan op een uitnodiging ziet de commissie als een minachting van het belang van klachtbehandeling voor de politiepraktijk van alle dag. Om zich op de hoorzitting te kunnen voorbereiden ontvangt de betrokken politieambtenaar naast de uitnodiging en het klachtdossier een brochure met voorlichting over de klachtbehandeling. Dit zal in 2017 zeker leiden tot een betere procesvoering tijdens de hoorzitting.

De commissie ontving in tegenstelling tot de twee voorafgaande jaren in 2016 geen klachten van bijzondere groeperingen. Landelijk heeft de commissie ruim 200 klachten van Roemeense cliënten van Popescu advocaten te Amsterdam ontvangen. Daarvan zijn 19 klachten aan de commissie overgedragen.

Aanbevelingen en opvolging

De commissie waardeert het zeer dat de politiechef de hem uitgebrachte adviezen leest en beoordeelt. In de meeste gevallen neemt de politiechef de adviezen van de commissie over. In 2016 ging de politiechef driemaal contrair. Tweemaal betrof het de toepassing van geweld in een aanhoudingssituatie. In tegenstelling tot de commissie vond de politiechef het geweld proportioneel, omdat het in de ene casus om een vuurwapengevaarlijke en op het moment van aanhouding handelingsbekwame verdachte ging en in de andere casus om een verdachte die zich willens en wetens aan de aanhouding onttrok.

Alle beslissingen van de politiechef worden in afschrift aan de betrokken sectorhoofden c.q. diensthoofden aangeboden. Hun wordt uitdrukkelijk gevraagd de beslissing onder de aandacht van de poli-

tieambtenaren te brengen. De commissie heeft echter geen zicht op de effecten van haar adviezen op de politiepraktijk. Uit uitlatingen van klachtbehandelaars hierover maakt de commissie op dat de terugkoppeling nogal eens achterwege blijft, zowel ten aanzien van de betrokken politieambtenaar als – meer in het algemeen – naar het team.

Een enkele keer leidde het advies van de commissie tot de beslissing van de politiechef een werkproces door te lichten. Het ging hierbij bijvoorbeeld om het verlenen van medische zorg, waarbij met name de tijdigheid van het consulteren van de arts te wensen overliet.

Functioneren van de politie

De commissie kan niet zeggen dat bepaalde klachten op structurele tekortkomingen in het functioneren van de politie wijzen. Wel kunnen klachten een indicatie geven van zaken die extra aandacht van de eenheid nodig hebben.

Zo krijgt de commissie van tijd tot tijd klachten van burgers met een niet-autochtone achtergrond die zich door politieoptreden gediscrimineerd voelen. Feitelijk blijkt dan van discriminatie geen sprake te zijn, in die zin dat een politieambtenaar klager heeft achtergesteld op basis van kenmerken die er onder de gegeven omstandigheden niet toe (horen te) doen, zoals sekse, huidskleur, politieke gezindheid en dergelijke. Toch vindt de commissie dit een belangrijk thema, omdat alleen al het ervaren van discriminatie of van etnisch profileren, al dan niet terecht, ondermijnend voor het vertrouwen in de politie werkt. Bewustzijn op dit fenomeen kan, zonder het in de verwijtsfeer te trekken, worden verhoogd door dit in werkbesprekingen aan de orde te stellen.

Ook wil de commissie attenderen op het feit dat 'bevoegdheden hebben' niet altijd hoeft te betekenen dat die ook moet worden gebruikt. Strafrecht grijpt heel diep in het leven van mensen in. Het raakt aan de persoonlijke levenssfeer, als een burger wordt opgepakt. Het is de commissie opgevallen dat met name jonge agenten vaak naar strafvorderlijke maatregelen teruggrijpen, terwijl zaken vaak ook maatschappelijk kunnen worden afgedaan. Vooral in lastige situaties blijft de-escalierend en professioneel handelen in lastige situaties een probleem. Rust, ervaring en overwicht kunnen de angel uit zo'n situatie halen, zonder dat daarbij op strepen hoeft te worden gestaan. Ruggensteun van een meer ervaren collega ter plekke, dan wel als sparring partner nadien, kan uitkomst bieden.

In dit verband merkt de commissie ook op dat politieagenten zich niet altijd bewust zijn van de inbreuk die het vragen naar (c.q. vorderen van) een identiteitsbewijs op de persoonlijke levenssfeer van de burger maakt. Vooral het feit dat deze maatregel alleen is gerechtvaardigd, als zij voor de uitvoering van de politietaak noodzakelijk is, lijkt niet bij elke politieambtenaar voldoende duidelijk te zijn.

Ten slotte wil de commissie attenderen op de noodzaak alert te zijn op arrestanten die mogelijk medische zorg nodig hebben. De commissie stuitte in 2016 op twee gevallen waarin de gezondheid van klager mogelijk in het geding was geweest. De commissie acht het, met het oog op de verantwoordelijkheid van de politie voor ingeslotenen, van groot belang dat de hulpofficier aan wie de verdachte wordt voorgeleid, betrokkene uitdrukkelijk naar medische bijzonderheden vraagt. Dit geldt vooral als blijkt dat geweld bij de aanhouding is gebruikt, ook al is tijdens de voorgeleiding geen uitwendig letsel zichtbaar. In de twee genoemde gevallen lieten de klagers zich na heenzending in het ziekenhuis onderzoeken en constateerden de artsen dat de ene klager mogelijk tijdens zijn verblijf een hartinfarct had gehad en de andere (jeugdige) arrestant een verbrijzelde oogkas had opgelopen.

Klachtrubrieken

Rubriek	Afgehandeld 2 ^e fase				
	Geground	On-gegrond	Geen oor-deel	Niet ontvan-kelijk	Totalen
Geweld					
Fysiek	8	11	3	1	23
Handboeien	2	5	-	-	7
Wapenstok	-	-	-	-	-
Pepperspray	2	-	-	-	2
Diensthond	-	-	-	-	-
Vuurwapen	1	-	-	-	1
Subtotaal:	13	16	3	1	33
Bevoegdheden					
Vrijheidsbeneming	5	18	2	-	25
Binnentreden	2	8	1	-	11
Doorzoeken	-	1	-	1	2
Inbeslagneming	1	-	-	-	1
Fouilleren	-	1	-	-	1
Zaakwaarneming	-	1	-	-	1
Identificatie (conform WID)	1	3	-	-	4
Verhoor	-	1	1	-	2
Subtotaal:	9	33	4	1	47
Dienstverlening & Service					
Bereikbaarheid	-	1	-	-	1
Niet of te laat komen	-	-	-	-	-
Aangifte/klacht niet oopne-	4	6	2	1	13
Informatieverstrekking	4	6	2	1	13
Privacyschending	4	7	1	1	13
Persvoorlichting	-	-	-	-	-
Klachtbehandeling	6	5	1	-	12
Subtotaal:	18	25	6	3	52
Politieoptreden					
Geen/onvoldoende actie	3	7	1	1	12
Onjuiste actie	14	16	7	2	39
Arrestantenbehandeling	2	5	1	-	8
Discriminatie	-	6	-	-	6
Seksuele intimidatie	-	-	-	-	-
Bejegening/houding/gedrag	10	34	9	4	57
Afspraken niet nakomen	-	1	-	-	1
Naam/legitimatie	2	1	3	-	6
Verkeersgedrag	1	-	-	-	1
Vastleggen/verantwoorden	3	3	2	-	8
Deskundigheid	1	8	-	1	10
Objectiviteit	1	-	1	-	2
Subtotaal:	37	81	24	8	150
Totalen:	77	155	37	13	282

Klachten per gemeente in 2016

Gemeente	Aantallen
Den Haag	50
Leiden	15
Delft	7
Zoetermeer	7
Gouda	4
Leidschendam-Voorburg	3
Rijswijk	2
Overige gemeenten	<2

Vergelijking 2014-2016 Cijfermatig

	2014		2015		2016	
Aantal klachten	160		101		92	
Aantal klachten afgehandeld	72		32		114	
Aantal klachten nog niet afgehandeld	78		69		48	
Aantal klachtelementen gegrond	79	22%	59	25%	77	27%
Aantal klachtelementen niet gegrond	228	63%	136	58%	155	55%
Aantal klachtelementen geen oordeel	47	13%	29	12%	37	13%
Aantal klachtelementen niet ontvankelijk /niet bevoegd	10	3%	10	4%	13	5%
Aantal klachtelementen afgehandeld	364		234		282	
Aantal klachtelementen waarin oordeel commissie en sectorhoofd overeenkomen	57%		56%		58%	

- het aantal klachten is berekend vanaf 1 januari van ieder boekjaar

Vergelijking 2014-2016 Herkomst klagers

	2014	2015	2016
Top 5 gemeenten	Den Haag	Den Haag	Den Haag
	Gouda	Delft	Leiden
	Zoetermeer	Gouda	Delft
	Delft	Zoetermeer	Zoetermeer
	Leiden	Leiden	Gouda

Termijnen

2016	Aantal zaken afgedaan	Weken in behandeling bij de commissie
1 ^e kwartaal	19	28
2 ^e kwartaal	13	28
3 ^e kwartaal	11	27,5
4 ^e kwartaal	36	8

Vergelijking 2014-2016 Klachtbehandeling

	2014	2015	2016
Kwaliteit klachtdossier	Slecht	Matig; opgaande lijn; blijft aandachtspunt	Matig; opgaande lijn; blijft aandachtspunt
Bemiddelingsgesprek	Geen vast en verplicht onderdeel van klachtbehandeling 1 ^e aanleg; aandachtspunt	Geen vast en verplicht onderdeel van klachtbehandeling 1 ^e aanleg; aandachtspunt	Geen vast en verplicht onderdeel van klachtbehandeling 1 ^e aanleg; aandachtspunt
Bijzondere groepen	Gouda Jongeren uit Zoetermeer Comité Herstel van vertrouwen	Gouda	Advocatenkantoor Popescu
Contrair gaan PC	Niet bekend	Niet bekend	PC ging driemaal contrair
Opvolging adviezen	Algemeen: verzoek beslissing en advies onder de aandacht te brengen van betrokken politieambtenaren. Opvolging niet gemeenten/ bekend	Algemeen: verzoek beslissing en advies onder de aandacht te brengen van betrokken politieambtenaren. Opvolging niet gemeenten/bekend	Algemeen: verzoek beslissing en advies onder de aandacht te brengen van betrokken politieambtenaren. Opvolging niet gemeenten/bekend

Vergelijking 2014-2016 Functioneren van de politie

Klachtelement	2014		2015		2016	
<i>Geweld</i>						
Fysiek	12	5%	22	10%	23	8%
Handboeien	5	2%	2	1%	7	3%
Wapenstok	1	0%	0	0%	0	0%
Pepperspray	1	0%	2	1%	2	1%
Diensthond	1	0%	1	0%	0	0%
Vuurwapen	0	0%	1	0%	1	0%
Totaal geweld	35	9%	28	12%	33	12%
<i>Bevoegdheden</i>						
Vrijheidsbeneming	27	12%	21	9%	25	9%
Binnentreden	7	3%	11	5%	11	4%
Doorzoeken	0	0%	2	1%	2	1%
Inbeslagneming	0	0%	1	0%	1	0%
Fouilleren	3	1%	1	0%	1	0%
Zaakwaarneming	1	0%	1	0%	1	0%
Identificatie (conform WID)	8	4%	2	1%	4	2%
Verhoor	3	1%	4	2%	2	1%
Totaal bevoegdheden	72	19%	43	19%	47	17%
<i>Dienstverlening & Service</i>						
Bereikbaarheid	1	0%	0	0%	1	0%
Niet/Te laat komen	0	0%	0	0%	0	0%
Aangifte/klacht niet opnemen	7	3%	8	4%	13	5%
Informatieverstrekking	12	5%	12	5%	13	5%
Privacyschending	10	4%	7	3%	13	5%
Persvoorlichting	0	0%	0	0%	0	0%
Klachtbehandeling	7	3%	12	5%	12	4%
Totaal dienstverlening	58	16%	39	17%	52	19%
<i>Politieoptreden</i>						
Geen/onvoldoende actie	16	7%	13	6%	12	4%
Onjuiste actie	19	8%	23	10%	39	14%
Arrestantenbehandeling	0	0%	6	3%	8	2%
Discriminatie	11	5%	3	1%	6	2%
Seksuele intimidatie	0	0%	0	0%	0	0%
Bejegening/houding/gedrag	43	19%	44	19%	57	20%
Afspraken niet nakomen	2	1%	4	2%	1	0%
Naam/legitimatie	9	4%	12	5%	6	2%
Verkeersgedrag	2	1%	0	0%	1	0%
Vastleggen/verantwoorden	16	7%	2	1%	8	3%
Deskundigheid	3	1%	9	4%	10	4%
Objectiviteit	1	0%	2	1%	2	1%
Totaal politieoptreden	207	56%	118	52%	150	52%